

Taula

11	Pròleg. Una zebra corrent per la sabana: la poesia oceànica de Tània Soler
23	Far
25	Diagrama de fases
27	Guerra
29	Tectònica de plaques
31	Explosió
33	Fongs
35	Cirera
37	Eixam
39	Sang
41	Sabana
43	Incendi forestal
45	Conreu
47	Desxifrar-te
49	Fulla caduca
51	Transfusió
53	Miratge
55	Malson
57	Naufraji
59	Cargol de mar
61	Invertebrats
63	Amfibi
65	Eclocalització

67	Cnidaris
69	Peix cru
71	Apàtrida
73	Coordenades
75	Ancoratge
77	Sediment
79	Tsunami
81	Exili

Pròleg
Una zebra corrent per la sabana:
la poesia oceànica de Tània Soler

I am sorry that I killed the fisch thought, be thought. Now the
bad time is coming and I do not even the harpoon.

ERNEST HEMINGWAY

En un fragment de la correspondència entre l'escriptor austríac Thomas Bernhard i el seu editor Siegfried Unseld, Bernhard li preguntava a Unseld perquè els editors sentien la necessitat de publicar amb prestesa les obres de gent molt jove, obres en molts casos, i sempre segons el criteri de Bernhard, escrites en poc temps i sense el grau d'exigència, de talent i d'esforç que signifiquen la qualitat literària. La pregunta de Bernhard du implícita una afirmació que hi és tot i que no es diu: en literatura la joventut sembla ser un valor per si mateix més enllà d'altres ponderables. Si bé puc dir que, en un determinat sentit, estic completament d'acord amb el que l'escriptor insinua, també us asseguro que en un altre sentit no ho estic gens. M'explico. No crec que la inexperiència de la joventut

ni l'experiència de la maduresa puguin determinar d'entrada el valor literari d'un text, perquè, tot i que és veritat que els anys cisellen l'ofici, el talent, la capacitat d'inventiva o el domini de la mirada per albirar la part oculta de les coses ni són ni han estat mai patrimoni de cap edat. Penso, també, que el vertigen davant la pàgina en blanc es repeteix a cada moment d'escriptura i, per tant, tampoc l'escriptor amb un cert bagatge literari n'està al marge. És possible, però, que en la mentalitat de l'editor una aposta per la joventut tingui sovint a veure amb la projecció d'expectatives, vull dir que en una primera obra s'acostuma a buscar el germen, per molt embrionari que sigui, d'una trajectòria literària que s'haurà de consolidar amb el pas del temps. Però això no sempre passa. I, de vegades, l'ímpetu i el vigor dels versos primerencs acaben allà on van començar: en la flamarada de les primeres pàgines i, en lloc de generar incendis, acaben esdevenint la bellesa somorta del foc extint. És clar que aquestes consideracions poden sobtar una mica el lector quan s'adoni que el llibre que té entre mans ha estat escrit, precisament, per una veu novella. De fet, *Escames* és el primer poemari de Tània Soler. Un recull que va rebre el reconeixement amb el 13è Premi Nit de Poesia al carrer que atorga el Col·lectiu CalaCultura de l'Atmella de Mar. Lluny d'entrar en contradiccions, assevero que, afortunadament i feliçment, en el cas de Tània Soler, joventut i talent es donen la mà i em sembla besllumar que en aquests poemes ja respira i s'expressa una veu poètica sòlida i consistent. És clar que, d'això, només en deixaran constància i certificació tots els llibres que la poeta

encara ha d'escriure però, ara per ara, centrem-nos en l'univers oceànic de les escames lluminoses i les sabanes transitades per quadrúpedes zebrats.

Philip Sidney, a *The Defence of Poesy* ('Defensa de la poesia') publicada pòstumament el 1595, afirmava:

Ja he dit anteriorment —i, segons crec, amb encert— que no són la rima i els vers els que fan la poesia. Es pot ser poeta sense versificar i versificador sense assolir poesia.

L'escriptor anglès, en la línia de Pierre de Ronsard o del mateix Giordano Bruno confegeix una apassionada apologia de la imaginació, de la literatura i les arts en general, i en reivindica la seva funció moral. Insisteix un cop i un altre en què les característiques distintives que permeten "reconèixer" el poeta no són pas "versificar i rimar" sinó més aviat la capacitat de generar imatges notables que despertin el delit. No n'hi ha prou amb limitar-se a escriure versos perquè la poesia aspira al coneixement suprem tant del món en majúscula com del nostre món íntim i personal. És a dir, cal autoconèixer-se per poder conèixer. El domini del verb i del vers com a mecanisme d'indagació permet activar tot el potencial de la mirada sobre l'entorn. I d'aquesta potència, no només en el mirar sinó precisament en el veure, la poesia de la nostra poeta va ben servida. Els versos de Soler brollen desafortadament, saben d'esgarrapades i mossecs, de com supuren les ferides a carn oberta, del xoc de la carn quan s'inflama i col·lisiona igual que plaques tectòniques. Ens inicien en el camí alliberador d'allò que s'insinua en forma de veritat

oculta. No debades, el primer poema del llibre, precisament intitulat “Far” sembla orientar-nos cap a la seguretat de la llum que guia la travessia entre les ombres nocturnes del pèlag i, en canvi, la realitat dels versos és tota una altra: “Aquesta nit / com la capciosa llum d’un far / la teva ombra m’estavella al rocam.” I és que, és clar, vivíem enmig de la paradoxa i els fars de vegades salvaguarden i d’altres vegades fan que els bucs s’estavellin contra els esculls amb la seva enganyosa luminiscència.

La poesia de Tània Soler està fornida d’imatges en què la sensualitat i la relació del cos a cos amb l’altre hi tenen un paper predominant. Participa en certa manera de les anomenades poètiques del cos i de l’era de la Nova Carn que definia tan bé David Cronenberg a *Videodrome* i que Jaume C. Pons Alorda reivindica per a caracteritzar bona part de la poesia catalana a l’epíleg que dedica al darrer llibre de David Jiménez i Cot, *Moren els déus*. Espais on la carnalitat i la voracitat dels sentits deixen sentir la seva inflamable violència. En aquests versos eros i tanathos consoliden els seus respectius dominis sempre a la brega. I si, per una banda, la pulsio de vida impulsa el jo poètic a l’encalç del dia nou, del demà de la resurrecció (“Jo arraulida com un fetus / al fons del blau abissal”), de l’altra, la pulsio de mort estira cap a la part fosca, cap al domini de les entranyes obertes i el cor en parada (“El tsunami ens enfonsa / amb la fredor d’una llosa. / És fàcil morir així”). I a l’endemig sempre el desig i el seu poderós embat, el dolor fet adherència, calat de carn i ossos, necessitat d’assaborir hemorràgies:

Vull que em creixis lent,
molt lent,
fins a fer-me mal.
Com els fongs.

[Fongs]

La sang et sagna nèctar,
i ara et pica la mel
que cobejaves.

[Eixam]

Damunt la nafra,
floreix la pell que no tastem.
El desig malda per deixar de ser-ho.

[Eixam]

Aquests versos escenifiquen el perpetu escenari d'inevitables antagonismes on es perfà la vida. La lluita ineludible per defensar els darrers instants de vida com l'espasmòdic i rabiós es-morteir-se del moviment de la cua d'una sargantana o l'abandó definitiu, aquest "Deixar que ens mengin els taurons". Aquest fer-se carnassa quan "les ones ens encetin el cos, / i el vermell tenyeixi el blau". Quan l'olor de la sang atrau els esquals.

I malgrat que l'imperi d'aquests versos s'amara de l'aigua de tots els mars i es mira en els ulls de còrnies resseques dels peixos de la llotja, tot i que són les escames esquinçades per l'aigua salina el que predomina en l'univers semàntic del recull, trobo un

encert que l'autora se n'allunyi en poemes com, per exemple, "Sabana" on podem llegir:

Soc una zebra corrent per la sabana.
Un búfal africà em devora,
dessagnat i envanit.
I a mi m'agrada morir així.
Després gosa pronunciar-me,
entre el musell i els queixals
però no sap quin gust té el meu nom.

Al cap i a la fi, les lleis de la natura exerceixen el seu poder a tot arreu on imperen. Tant se val si governen les fosses oceàniques com els espais oberts del desert o les àrides sabanes africanes. Vivim en pugna precisament per salvaguardar la vida. Som neguit i guerra, tensió i batec, rebel·lia contra l'anorreament. I enfront el descarnament de vegades només ens queda l'ancoratge, l'amarra que ens salvaguardi dels corrents devastadors. En aquest sentit la memòria esdevé puntal i clau per a la preservació si "Ja no queden refugis. La terra és un imperi derrocat". Per això es fa urgent crear búnquers per a la resistència: "Però el record / és dins un cor hermètic que sura / i no en sap, de naufragis." Persistir en els records arraïmats com despulles sobre les roques i tot i així sentir, en silenci, com bateguen, "com quan tenien vida". Com, en certa manera, sedimenten.

I més enllà de tot això, o per sobre de tot això, o amb tot això, encara queda el darrer rearmament. El de la paraula. El sacseig

del mot que és energia, benzina creativa, múscul contra l'enderroc. No podria ser d'una altra manera. El llibre de la Tània Soler té un bon gruix de poemes que pivoten al voltant de la reflexió metapoètica: “Explosió”, “Guerra”, “Conreu”, “Transfusió”, “Invertebrats” o fins i tot “Exili”. A “Guerra” la poeta escriu:

En aquest guerra
no hi ha treva,
ni crosta sobre el tou de la ferida.
La pell supura versos desarmats.

I a “Exili” llegim:

Quan escric t'enfonso els òrgans,
i les llagostes et perforen els pulmons.
Tot és alè i mort al lllindar del poema.

Alè perquè malgrat el naufragi dels esculls, la paraula força l'aprenentatge, desclou el camí del misteri i ens aboca a “aprendre a respirar sota l'aigua”. La paraula embranca l'anhel, “I a l'embarc dels meus dits / arrencant les paraules / marfoses a les teves espines” recuperem, a esgarrapades si cal, el fòssil d'un instant per fer-lo perdurable. Per immortalitzar-lo en la mesura dels nostres possibles. I és llavors que les paraules tornen cabdellades en forma de poema i en elles ressonarà, com en atansar a l'orella la closca d'un caragol de mar, “la veu de tots els mars”:

per partida doble perquè alenar també significa dir, manifestar, no quedar-se res a dins.

Manifestava l'autor clàssic grec Gòrgies a "L'encomi d'Helena" que existeix una regulació entre el poder del discurs i la regulació de l'ànima, de fet, segons Gòrgies, un paral·lelisme exactament igual al que es dona entre la regulació de les medecines i la naturalesa del cos:

Doncs així com les medecines eliminen dels cossos diversos humors, i unes poden fer cessar el dolor però altres la vida, així mateix, uns discursos poden produir dolor, altres delit, altres disposar els oients a la valentia, altres amb una certa persuasió, drogar i seduir l'ànima.

I m'adono que encara no he dit res sobre el fet que la Tània Soler a banda de poeta sigui també metge. La penso formant part d'aquest grup de poetes com ara Àngels Moreno, Joan Duran o el mateix Màrius Torres que estableixen ponts de contacte entre el discurs creatiu i altres formes d'atansament a la realitat com seria el coneixement científic. En ells no hi ha conflicte entre una cosa i l'altra. Ans al contrari, obren marcs de referencialitat nous i es fan partícips de processos d'osmosi que enriqueixen notablement l'univers líric. Sembla que en la nostra poeta conflueixen aquestes dos capacitats guaridores, i Tània Soler és remeiera del cos però també de l'ànima a través del verb fet vers i després carn.

He volgut encapçalar aquestes pàgines amb una citació de la novel·la d'Ernest Hemingway *El vell i la mar*. Al llibre hi ha

una escena magnífica: és en la lluita cos a cos entre l'home i el *dentuso* de cinc metres que s'empassa l'ham després de més de vuitanta-quatre dies sense pesca, en la pugna de les forces per sostenir el sedal o rebentar-lo, on es fa patent de manera enlluernadora la convergència entre presa i predador. És en aquest punt en què tots dos esdevenen una mateixa cosa. I per això el respecte del pescador pel peix es manifesta en el propi enuig davant d'una lluita moguda per l'orgull i per la por a morir ("Pescar em mata"). L'admiració del pescador no minva en cap moment, i tot i que voldria alleugerir el sofriment de l'animal, al cap i a la fi només pot arribar a una conclusió: "Tu vas néixer per ser pescador de la mateixa manera que el peix va néixer per ser peix." És en el reconeixement de l'altre i en l'altre on acabem de ser-nos i saber-nos. Tània Soler, que ens ofereix la natura bífida de la pell i l'escama, tampoc ha volgut obviar un dels referents marítims essencials de la història de la literatura. A "Ecolocalització", ressonen les paraules de Herman Melville i ens surt al pas la travessia del *Pequod* i l'obsessió del capità Ahab per donar caça al catxalot blanc. Una recerca que segons Laurie Robertson-Lorant "simbolitza la recerca de significat per part de l'home en un món d'aparences enganyoses i deliris fatals". És a dir, esdevé metàfora d'una recerca epistemològica. També Tània Soler cerca, i en el seu vers colpidor i punyent, llueixen brànquies, aletes dorsals i escames, i la criatura pren forma de cetaci tot i que no sabem si neda entre els corrents marítims o entre les pàgines obertes d'un llibre qui sap si a una cambra perduda per sempre:

Endins: soc un cetaci
escolant-se per latituds
d'un hemisferi obscur.
Em lliuro a l'aiguabarreig de blaus
que acolorien les parets
de casa nostra.
Des d'aquí,
m'arriba un cant feble
d'animals que s'allunyen
d'aquesta cambra abandonada.

[Ecolocalització]

Aquests són els primers versos d'una poeta jove. Acollim-los amb la mateixa passió que han estat escrits. Perquè molt em temo que aquesta veu lírica té una força corprenedora. Sobre el que escriurà demà encara no m'atreveixo a dir res, ni estic en disposició d'aventurar-ne cap direcció. Però si hagués d'imaginar-me-la ara mateix d'alguna manera m'agradaria que fos segons els manaments del *Siddharta* de Herman Hesse, adduïda pels camins del vagar com a condició indispensable per trobar alguna veritat, immersa en cos i ànima pels verals de la vida, on l'error exerceix també un paper determinant en l'aprenentatge. L'imagino en marxa: “No vaig enlloc. Estic de camí.”

ÀNGELS MARZO

Lleida, gener de 2023

Far

La claror va lliscant,
secretament, per les vores de l'ull
de bou que em bressola.
Em perdo en aquest oceà confús.
Aquesta nit,
com la capciosa llum d'un far
la teva ombra m'estavella al rocam.

Diagrama de fases

Sort que encara no és de nit
—em vas dir—
i el fred em degotava pels llavis
com si m'hagués empassat l'oceà.
El sol, tenaç,
podria abrandar una darrera
guspira de sal
sobre el meu rostre humit
i tu transitar-hi.
Et retrobaries amb camins blancs
incrustats a la meva pell?
L'escalf em sacsejaria les cèl·lules,
que dibuixarien trajectòries noves
a l'atzar.
Deixa que m'evapori
abans d'esdevenir doll d'aigua
al clos de les teves mans.

Aquesta obra ha estat guardonada amb el 13è Premi Nit de Poesia al carrer, 2022, convocat pel Col·lectiu CalaCultura i editat amb el suport de l'Ajuntament de l'Ametlla de Mar. Els membres del jurat han estat: Montse Oller, Carme Cruelles, Albert Guiu, Rafael Haro i Joan Callau (coordinador del premi).

AJUNTAMENT
DE L'AMETLLA DE MAR

CalaCultura
L'Ametlla de Mar

© del text: Tània Soler Riba, 2023
© del pròleg: Àngels Marzo Torres, 2023
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2023
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: febrer de 2023
ISBN: 978-84-1303-443-0
DL: L 65-2023
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

↳ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.